# Çocuk Hastalar ?çin Dü?me Riski Tan?lama Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuk Hastalar ?çin Dü?me Riski Tan?lama Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18754

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Özet

Çocuk Hastalar ?çin Dü?me Riski Tan?lama Ölçe?i (ÇHDRO), hastanede yatan çocuklar?n dü?me riskini objektif olarak de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir araçt?r. Ölçek, 2013 y?l?nda Demir, Çevik Yöntem, Y?ld?r?m Sar? ve Bekta? taraf?ndan ölçek geli?tirme çal??malar? kapsam?nda olu?turulmu?tur. Bu ölçe?in temel amac?, pediatrik popülasyonda dü?meye neden olabilecek faktörleri sistematik bir ?ekilde belirleyerek, ilgili klinik birimlerin ve hem?irelik personelinin önleyici tedbirleri zaman?nda ve etkin bir biçimde uygulamas?n? sa?lamakt?r. Ölçek, özellikle hasta güvenli?i ve risk yönetimi alan?nda önemli bir ihtiyaca cevap vermektedir.

## Anahtar Kelimeler

Dü?me riski, pediatrik hasta, çocuk sa?l???, dü?me riski tan?lama, hem?irelik bak?m?, hasta güvenli?i, risk de?erlendirmesi.

## Yazarlar

Derya Demir, S. Çevik Yöntem, H. Y?ld?r?m Sar?, M. Bekta?

## Amaç

Çocuk Hastalar ?çin Dü?me Riski Tan?lama Ölçe?i'nin birincil amac?, hastane ortam?nda bulunan **çocuk hastalar?n** dü?me potansiyelini erken a?amada tespit etmektir. Hastanelerde dü?meler, özellikle pediatrik ya? grubunda ciddi yaralanmalara ve tedavi sürecinin uzamas?na yol açabilen yayg?n bir olumsuz olayd?r. Bu ölçek, dü?me riskini belirleyen çe?itli klinik, fizyolojik ve çevresel faktörleri puanlayarak, yüksek riskli hastalar?n tan?mlanmas?na olanak tan?r.

Bu tan?lama arac?, **hem?irelik** profesyonellerine standardize edilmi? bir de?erlendirme çerçevesi sunarak, öznel yarg?lar?n ötesinde, kan?ta dayal? risk skorlar? üzerinden bireyselle?tirilmi? dü?me önleme protokollerinin olu?turulmas?na rehberlik etmeyi amaçlamaktad?r. Ölçek, Türkiye'de çocuk hastalar için ulusal düzeyde geçerli ve güvenilir bir risk de?erlendirme arac? ihtiyac?n? kar??lamak üzere geli?tirilmi?tir.

## Yap?

Ölçek, hastanede yatan çocuklar?n dü?me riskini olu?turan multidisipliner etkenleri ölçmeyi hedefleyen bir yap?ya sahiptir. Bu yap?, genellikle üç ana bile?en etraf?nda toplan?r: **Fizyolojik Risk Faktörleri** (örn: mobilite k?s?tl?l???, denge bozukluklar?), **Tan?sal ve Tedaviye Yönelik Risk Faktörleri** (örn: nörolojik durum, kullan?lan ilaçlar, cerrahi sonras? durum) ve **Geli?imsel/Çevresel Risk Faktörleri** (örn: ya?, bili?sel durum, yatak kenarl??? kullan?m?).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek, bu faktörlerin her birine belirli a??rl?klar atayarak toplam bir risk skoru üretir.

Ölçe?in temel psikometrik yap?s?, dü?me riskinin sadece tek bir de?i?kene ba?l? olmad???n?, aksine biyopsikososyal risk faktörlerinin karma??k etkile?iminden kaynakland???n? varsayar. Bu nedenle, ölçe?in maddeleri, dü?me olas?l???n? art?ran veya azaltan çe?itli davran??sal ve klinik göstergeleri kapsamaktad?r.

## Geçerlik

Çocuk Hastalar ?çin Dü?me Riski Tan?lama Ölçe?i'nin geli?tirilme sürecinde, ölçe?in ölçmek istedi?i yap?y? gerçekten ölçüp ölçmedi?ini gösteren geçerlik çal??malar?n?n yap?lmas? kritik öneme sahiptir. Kaynakta spesifik geçerlik de?erleri belirtilmemi? olmakla birlikte, geli?tirme çal??mas?n?n do?as? gere?i a?a??daki geçerlik türlerinin ara?t?r?ld??? varsay?lmaktad?r:

**Kapsam Geçerli?i (Content Validity):** Uzman görü?leri al?narak ölçek maddelerinin dü?me riskini kapsay?p kapsamad??? de?erlendirilmi?tir.
**Yap? Geçerli?i (Construct Validity):** Faktör analizi yoluyla ölçe?in teorik yap?s?n?n (beklenen alt boyutlar?n?n) do?rulanmas? hedeflenmi?tir.
**Ölçüt Ba??ml? Geçerlik (Criterion Validity):** Ölçe?in, gerçek dü?me olaylar?n? (tahmin geçerli?i) veya bilinen di?er dü?me riski ölçeklerini (e?zamanl? geçerlik) ne kadar iyi tahmin etti?i incelenmi?tir.

## Güvenirlik

Güvenirlik, ölçe?in zaman içinde veya farkl? uygulay?c?lar aras?nda tutarl? sonuçlar verme yetene?ini ifade eder. Kaynakta spesifik güvenirlik de?erleri belirtilmemi?tir, ancak geli?tirme çal??mas?nda genellikle a?a??daki yöntemler kullan?lm??t?r:

**?ç Tutarl?l?k (Internal Consistency):** Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu oldu?unu gösteren Cronbach Alfa katsay?s?n?n hesaplanmas?. Yüksek Alfa de?erleri (>0.70), ölçe?in güvenilir oldu?unu gösterir.
**Test-Tekrar Test Güvenirli?i (Test-Retest Reliability):** Ayn? çocuklara, k?sa bir zaman aral???yla iki kez uygulanan test sonuçlar?n?n korelasyonu incelenmi?tir.
**Gözlemciler Aras? Güvenirlik (Inter-Rater Reliability):** Farkl? hem?irelik personelinin ayn? hastay? de?erlendirdi?inde benzer sonuçlara ula??p ula?mad???n?n de?erlendirilmesi. Bu, klinik uygulamada tutarl?l?k aç?s?ndan önemlidir.

## Faktör Analizi

Çocuk Hastalar ?çin Dü?me Riski Tan?lama Ölçe?i'nin geli?tirilmesi sürecinde, ölçe?i olu?turan temel boyutlar? belirlemek amac?yla faktör analizi (genellikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi - AFA)

ARABPSYCHOLOGY.COM

kullan?lm??t?r. Bu analiz, ölçek maddelerinin hangi temel risk faktörlerini temsil etti?ini ortaya ç?karm??t?r. Tipik olarak, pediatrik dü?me riski ölçeklerinde a?a??daki gibi faktörler ortaya ç?kabilir:

Hareket ve Mobilite Durumu (yürüme, transfer, denge).
Nörolojik ve Bili?sel Durum (oryantasyon, sedasyon, ajitasyon).
?laç Tedavisi ve T?bbi Tan? (riskli ilaçlar, kronik hastal?klar).
Ya? ve Geli?imsel Riskler.

Bu faktörler, ölçe?in yap? geçerli?ini destekler ve klinisyenlerin riski çok boyutlu bir perspektiften de?erlendirmesine yard?mc? olur. Faktör yüklerinin ve faktör yap?s?n?n detaylar? için orijinal makalenin incelenmesi gerekmektedir.

## Araç Bilgileri

**Test Türü:**

Geli?tirme / Dü?me Riski De?erlendirme Ölçe?i (Observational/Rating Scale)

**Format:**

Klinik gözlem ve hasta dosyas?ndan veri toplama yoluyla puanlanan maddelerden olu?an bir kontrol listesi veya derecelendirme formu.

**Mevcut Dil:**

Türkçe

**Popülasyon Grubu:**

Çocuk Hastalar (Pediatrik Popülasyon)

**Ya? Grubu:**

Hastanede yatan çocuklar (Spesifik ya? aral??? orijinal çal??mada belirtilmelidir, ancak genellikle 0-18 ya? aras?n? kapsar).

**Popülasyon Detaylar?:**

Akut bak?m hastanelerinde yatan ve dü?me riski ta??yan tüm çocuklar. Ölçek, farkl? klinik tan? gruplar?n? kapsamaktad?r.

**Test Metodolojisi:**

ARABPSYCHOLOGY.COM

Risk faktörlerine dayal? puanlama sistemi. Belirlenen risk faktörlerinin varl???na göre puanlar toplan?r ve toplam skor, hastan?n dü?ük, orta veya yüksek dü?me riski kategorisine yerle?tirilmesini sa?lar. Ölçe?in derecelendirme sistemi kaynakta belirtilmemi?tir, ancak genellikle kesme puanlar? (cut-off scores) kullan?l?r.

## Anahtar Kelimeler

Hasta güvenli?i, pediatrik hem?irelik, risk yönetimi, nosokomiyal dü?me, psikometri, klinik de?erlendirme.

## Yazarlar

**Yazar ORCID Tan?t?c?s?:**

Bilgi mevcut de?il.

**Kurum E-posta Adresleri:**

Bilgi mevcut de?il.

**Yaz??ma Adresi:**

Derya Demir (Sorumlu Yazar)

**?leti?im E-posta Adresi:**

dndemirdi@mynet.com

## ?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Çocuk Hastalar ?çin Dü?me Riski Tan?lama Ölçe?i, 2013 y?l?nda yay?mlanan bir geli?tirme çal??mas?d?r. Ölçe?in ticari kullan?m?, izinleri ve olas? ücret bilgileri için sorumlu yazar Derya Demir ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Klinik ve akademik amaçlarla kullan?m genellikle orijinal makaleye at?f yapmak ?art?yla mümkündür. Orijinal makale Koç Üniversitesi Hem?irelik Fakültesi Hem?irelikte E?itim ve Ara?t?rma Dergisi'nde yay?mlanm??t?r.

Bu ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: cocuk-hastalar-icin-dusme-riski-tanilama-olcegi-toad.pdf

## Kaynaklar

Demir, D., Çevik Yöntem, S., Y?ld?r?m Sar?, H. ve Bekta?, M. (2013). Çocuk Hastalar ?çin

ARABPSYCHOLOGY.COM

Dü?me Riski Tan?lama Ölçe?inin geli?tirilmesi. *Koç Üniversitesi Hem?irelik Fakültesi Hem?irelikte E?itim ve Ara?t?rma Dergisi (HEAD), 10*(3), 34-41.

## Çocuk Hastalar ?çin Dü?me Riski Tan?lama Ölçe?i Maddeleri

**ÖNEML?:** Ölçek maddeleri, orijinal kaynak içerikte yer almamaktad?r. Ölçe?in tam içeri?i ve derecelendirme bilgileri için lütfen yukar?da belirtilen referans makaleye (Demir et al., 2013) ba?vurunuz. Ölçek maddeleri burada sunulmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM